



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

## UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 28/2012-25

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 18. januára 2012 predbežne prerokoval sťažnosť J. F., B., Ing. K. F., B., E. F., B., E. F., B., J. A., T., Ing. K. M., B., RNDr. K. D., B., M. S., B., MUDr. E. B., B., Ing. I. K., B., MUDr. M. M., V., J. M., V., M. H., B., Z. H., B., M. H., B., a K. K., B., zastúpených advokátkou JUDr. D. V., B., vo veci namietaného porušenia ich základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 36 ods. 1 a čl. 37 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Bratislave č. k. 11 Co 110/2011-227 z 30. septembra 2011 a takto

### **r o z h o d o l :**

Sťažnosť Jána Furdíka, Ing. Karola Furdíka, Emila Furdíka, Eleonóry Furdíkovej, Juraja Adamca, Ing. Karola Mensatorisa, RNDr. Kataríny Danielovej, Margity Saboličovej, MUDr. Eleny Bilčíkovej, Ing. Igora Klačanského, MUDr. Magdy Mensatorisovej, Jána Mensatorisa, Milana Holičku, Zuzany Holičkovej, Michala Holičku a Kataríny Kazimírovej o d m i e t a z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

### **O d ô v o d n e n i e :**

**I.**

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 9. januára 2012 doručená sťažnosť J. F., B., Ing. K. F., B., E. F., B., E. F., B., J. A., T., Ing. K. M., B., RNDr. K. D., B., M. S., B., MUDr. E. B., B., Ing. I. K., B., MUDr. M. M., V., J. M., V., M. H., B., Z. H., B., M. H., B., a K. K., B. (ďalej len „sťažovatelia“), zastúpených advokátkou JUDr. D. V., B., ktorou namietajú porušenie svojich základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), podľa čl. 36 ods. 1 a čl. 37 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) č. k. 11 Co 110/2011-227 z 30. septembra 2011 (ďalej len „uznesenie krajského súdu“).

Zo sťažnosti a z k nej pripojených príloh vyplýva:

*«Žalobným návrhom doručeným Okresnému súdu Bratislava I. dňa 17. februára 2010 si sťažovatelia ako žalobcovia uplatnili nárok „na finančnú náhradu v zmysle reštitučného zákona“ z dôvodu, že žalovaný na ich žiadosti o finančnú náhradu za nehnuteľnosti, ktoré nebolo možné vydať z dôvodov uvedených v ust. § 8 ods. 1 a ods. 3 zák. č. 87/1991 Zb. reštitučného zákona, v zákonnej lehote podľa ust. § 13 ods. 4 reštitučného zákona neposkytol finančnú náhradu, a to najneskôr do šiestich mesiacov od doručenia ich žiadostí. O nemožnosti vydania predmetných nehnuteľností z dôvodov uvedených v ust. 8 ods. 1 a ods. 3 reštitučného zákona bolo rozhodnuté rozsudkom č. 10C 292/1994-562 Okresného súdu v Banskej Bystrici zo dňa 30. 11. 2007 právoplatným dňa 11. 12. 2007...*

*Okresný súd Bratislava I. začal vo veci konať pod č. k. 7C 32/2010, pričom po začatí súdneho konania žalovaný dňa 10. 09. 2010 doručil právnomu zástupcovi žalobcov stanovisko zo dňa 31. 08. 2010 k žiadostiam o finančnú náhradu, v ktorom im oznámil priznanie finančnej náhrady a následne im ju aj vyplatil v období od novembra 2010 až do januára 2011. Vzhľadom na priznanie finančnej náhrady žalovaným žalobcom a následnému jej vyplateniu, zobrali žalobcovia svoju žalobu na finančnú náhradu uplatnenú na Okresnom súde Bratislava I. späť podaním doručeným súdu dňa 31. 01. 2011. Zároveň vo späťvzátí predmetnej žaloby si sťažovatelia ako žalobcovia uplatnili trovy právneho zastúpenia v zmysle ust. § 146 ods. 2 druhá veta O. s. p...*

*Okresný súd Bratislava I. uznesením č. 7C/32/2010-215 zo dňa 16. 05. 2011 konanie zastavil a o trovách rozhodol tak, že žiaden účastník nemá právo na náhradu trov konania...*

*Proti vyššie uvedenému uzneseniu podali sťažovatelia ako žalobcovia odvolanie a Krajský súd v Bratislave ako odvolací súd uznesením č. 11 Co 110/2011-227 zo dňa 30. 09. 2011 rozhodol tak, že uznesenie súdu prvého stupňa v napadnutej časti „... mení tak, že odporcovi sa nepriznáva náhrada trov prvostupňového konania. Odporcovi sa nepriznáva náhrada trov odvolacieho konania.“»*

*Sťažovatelia ďalej uvádzajú: «Z vyššie uvedeného... vyplýva, že predmetom konania bolo uplatnené „majetkové právo“ na finančnú náhradu v zmysle reštitučného zákona. Zároveň táto skutočnosť vyplýva aj zo samotnej žaloby zo dňa 16. februára 2010...*

*Z odôvodnenia uznesenia KS v Bratislave možno vyvodiť, že sa odvolací súd zaoberal jedine dôvodnosťou podania žalobného návrhu na finančnú náhradu vo vzťahu k ustanoveniu § 8 ods. 3 zák. č. 319/1991 Zb. a k tejto otázke sa stotožnil s argumentáciou prvostupňového súdu, avšak hmotnoprávnou lehotou uvedenou v ust. § 13 ods. 4 zák. č. 87/1991 Zb. sa vôbec nezaoberal, túto nevyhodnotil z hľadiska jej rozsahu a účelu a jej význam bagatelizoval tým, keď uviedol str. 8 ods. 2 veta posledná „V tejto súvislosti je bez právneho významu posudzovanie začiatku lehoty na podanie návrhu právnu zástupkyňou navrhovateľov v 1.-16. rade odvíjajúcej sa od ust. § 13 ods. 4 zák. č. 87/1991 Zb. a určenej dňom 8. 3. 2009.*

*Toto odôvodnenie je jadrom právneho posudzovania celej veci... ak ide o tak významnú otázku ako je dôvodnosť existencie ust. § 13 ods. 4 zák. č. 87/1991 Zb., tak bolo povinnosťou súdu... podrobne vysvetliť, prečo toto ustanovenie je bez právneho významu na posudzovanie začiatku lehoty na podanie návrhu, z čoho to vyplýva, prípadne, či a ktoré ustanovenie v tejto súvislosti a z akých dôvodov je na prekážku jeho aplikácie... Ak súd takýmto spôsobom nepostupoval, išlo o závažnú vadu postupu súdu, ktorá sa citlivo dotkla základných práv sťažovateľov...»*

*Sťažovatelia poukazujú na jednotlivé právne predpisy, ktoré sú podľa ich názoru v ich veci relevantné, a odôvodnenie ich použitia takto: «Zákon č. 87/1991 Zb. upravuje v preambule a v ust. § 1 zmiernenie následkov niektorých majetkových a iných krívd ku*

ktorým došlo v období rokov 1948-1989, ktoré vznikli občianskoprávnymi a pracovnoprávnymi úkonmi a správными aktmi v rozpore so zásadami demokratickej spoločnosti rešpektujúcej práva občanov vyjadrené v Charte OSN.

Oproti tomu zákon č. 319/1991 Zb. upravuje zmiernenie niektorých majetkových a iných krívd, ktoré vznikli v dôsledku platnosti alebo osobitného použitia niektorých právnych predpisov alebo na základe iných dôvodov len na území Slovenskej republiky. Táto úprava vychádzala zo zmocňujúceho ustanovenia § 32 zák. č. 87/1991 Zb...

Prvotným vzťahom odlišujúcim tieto dve právne úpravy je, že každý z týchto zákonov upravuje zmiernenie odlišných majetkových a iných krívd. Druhotným vzťahom týchto právnych úprav je ten, že zák. č. 319/1991 Zb. popri vlastnej úprave samostatných vzťahov odlišných od úpravy podľa zák. č. 87/1991 Zb. v niektorých ustanoveniach, ako nižšie uvádzame, je aj takzvanou „nepriamou novelou“ k zák. č. 87/1991 Zb., a to tak, že ho dopĺňa a tým ho novelizuje.

Zákon č. 319/1991 Zb. novelizuje zák. č. 87/1991 Zb. v tomto rozsahu:

... v ust. § 8 ods. 3 zák. č. 319/1991 Zb. určil lehotu jedného roka na uplatnenie nároku oprávnenej osoby súdnou cestou...

Porovnaním týchto dvoch právnych úprav zisťujeme, že paralelne vo vzťahu k všeobecnému zmierneniu majetkových a iných krívd podľa predmetu úpravy sú platné a účinné obidva zákony. Pričom zákon č. 319/1991 Zb. sa ako nepriama novela dotýka zák. č. 87/1991 Zb., a to len v tých častiach, ktoré vyššie uvádzame v ostatných častiach sa dotýka vlastnej právnej úpravy.

Jadrom posudzovania je rozsah dispozície ust. § 13 ods. 4 zák. č. 87/1991 Zb. a ust. § 8 ods. 3 zák. č. 319/1991 Zb..

Podľa ust. § 13 ods. 4 zák. č. 87/1991 Zb. na žiadosť podľa ods. 3 poskytne ústredný orgán štátnej správy republiky oprávnenej osobe finančnú náhradu najneskôr do 6 mesiacov od doručenia žiadosti. Z tohto vyplýva, že ústredný orgán (Ministerstvo financií SR) najneskôr do 6 mesiacov od doručenia žiadosti náhradu poskytne (ak sú na to splnené zákonné dôvody) alebo ju neposkytne (ak nie sú na to splnené zákonné dôvody). Ak je náhrada poskytnutá, je všetko v poriadku a na základe splnenia zákonných podmienok došlo k naplneniu dispozície tejto právnej normy. Ak k poskytnutiu náhrady nedošlo v lehote, ktorú zákon určuje a nedošlo ani k doručeniu zamietavého stanoviska, oprávnená osoba je

zneistená a má právo správať sa tak, aby sa domohla práva, ktoré jej vyplýva z neplnenia povinnosti ústredného orgánu štátnej správy republiky. Je nepochybné, že právo na „finančnú náhradu“ je majetkovým právom, ak je to majetkové právo, tak sa premlčuje. Pretože reštitučný zákon neupravuje premlčaciu dobu vo vzťahu k tomuto majetkovému právu oprávnenej osoby, analogicky sa potom podľa ust. § 853 ods. 1 Občianskeho zákonníka použije k tejto otázke príslušné ustanovenie tohto zákona, ktorým je ust. § 100 ods. 2 Občianskeho zákonníka cit.: „Premlčujú sa všetky majetkové práva s výnimkou vlastníckeho práva...“, z ktorého vyplýva, že aj toto majetkové právo podľa reštitučného zákona sa premlčí. Premlčacia doba vzhľadom k tomu, že nie je upravená v reštitučnom zákone, tak sa na ňu analogicky použije premlčacia doba uvedená v ust. § 101 Občianskeho zákonníka, cit.: „Pokiaľ nie je v ďalších ustanoveniach uvedené inak, premlčacia doba je trojročná a plynie odo dňa, keď sa právo mohlo vykonať po prvý raz.“, v spojení s ust. § 102 Občianskeho zákonníka cit.: „Pri právach, ktoré sa musia najprv uplatniť u fyzickej alebo právnickej osoby, začína plynúť premlčacia doba odo dňa, keď sa právo takto uplatnilo.“, je potom premlčacia doba trojročná a začína plynúť nasledujúci deň po uplynutí šesťmesačnej lehoty odo dňa doručenia žiadosti oprávnenu osobou ústrednému orgánu štátnej správy republiky s výnimkou prípadu, keď pre neúplnosť dokladov plynúť nezačne, ako to ustanovuje ust. § 5 ods. 2 zák. č. 319/1991 Zb. (kedy neplynie šesťmesačná lehota).

Podľa ust. § 8 ods. 3 zák. č. 319/1991 Zb. v znení novely zák. č. 492/1992 Zb., ktorý nadobudol účinnosť 27. október 1992 vo vzťahu k uvedenému ustanoveniu ak príslušný ústredný orgán neuspokojí nárok oprávnenej osoby, môže sa oprávnená osoba domáhať jeho priznania na súde v lehote jedného roka od doručenia zamietavého stanoviska orgánu oprávneneho uspokojiť nárok oprávnenej osoby pokiaľ osobitný predpis neustanovuje inak. Z tohto znenia zákona možno vyvodiť, že toto ustanovenie sa vzťahuje na tie prípady, kedy ústredný orgán doručil zamietavé stanovisko oprávnenej osobe. Jeho dorúčením sú známe dôvody zamietavého stanoviska a oprávnená osoba má po preskúmaní týchto dôvodov lehotu jedného roka právo „domáhať sa jeho priznania na súde“, ak s oznámeným dôvodom zamietnutia nesúhlasí.

Vzťah ust. § 13 ods. 4 zák. č. 87/1991 Zb. a ust. § 8 ods. 3 zák. č. 319/1991 Zb. v znení novely zák. č. 492/1992 Zb., ktorý toto ustanovenie doplnil, je taký, že každé z týchto

*ustanovení upravuje samostatnú situáciu a teda ide o ustanovenia, ktorých rozsah sa nevyklučuje, resp. novšie ust. § 8 ods. 3 zák. č. 319/1991 Zb. nekonzumuje ani nevyklučuje staršie ust. § 13 ods. 4 zák. č. 87/1991 Zb., ale tieto ustanovenia existujú a sú účinné popri sebe. Ustanovenie § 13 ods. 4 zák. č. 87/1991 Zb. upravuje situáciu, keď ústredný orgán v šesťmesačnej lehote finančnú náhradu poskytne alebo ju neposkytne bez toho, aby doručil zamietavé stanovisko. V stave takejto neistoty oprávnenej osoby, keď v zákonom stanovenej šesťmesačnej lehote mu náhrada nie je poskytnutá a zároveň nie mu je známe akékoľvek stanovisko odôvodňujúce nepriznanie, má právo podať žalobu, lebo ide o „majetkové právo“, u ktorého prvým dňom po uplynutí šesťmesačnej lehoty začína plynúť premlčanie.*

*Ustanovenie § 8 ods. 3 zák. č. 319/1991 Zb. v znení zák. č. 492/1992 Zb. upravuje inú situáciu, teda situáciu, keď oprávnenej osobe bolo doručené zamietavé stanovisko, tak od jeho doručenia plynie lehota jedného roka nato aby sa oprávnená osoba domohla jeho priznania na súde. Podmienkou takéhoto uplatnenia na súde je ale doručenie zamietavého stanoviska.*

*Rozdiel medzi uvedenými dvoma úpravami je v tom, že v prvej úprave je náhrada neposkytnutá a zamietavé stanovisko je nedoručené (neoznámené) a v druhej právnej úprave je stanovisko doručené (oznámené dôvody) a zákonodarca určil samostatnú lehotu na uplatnenie majetkového práva. S posudzovania rozsahu týchto dvoch úprav vyplýva fakt, že úprava ust. § 8 ods. 3 zák. č. 319/1991 Zb. je novelizáciou ust. § 13 ods. 4 zák. č. 87/1991 Zb. spôsobom, že pôvodná úprava je doplnená novou právnou úpravou a že ide o novelizáciu formou zmeny o ďalšiu skutkovú podstatu spôsobom rozšírenia rozsahu dispozície pôvodnej normy o novú dispozíciu a obidve sú účinné popri sebe, keď každá z nich rieši inú situáciu správania sa štátneho orgánu republiky. Ak by právna úprava ust. § 13 ods. 4 zák. č. 87/1991 Zb. bola bez právneho významu, tak by sa mohlo stať, že príslušný štátny orgán republiky zamietavé stanovisko vôbec nevydá a nedoručí ho oprávnenej osobe a táto by nemala relevantný právny prostriedok, ktorým by ho k takémuto postupu donútila. Preto existencia ust. § 13 ods. 4 zák. č. 87/1991 Zb. má svoj význam a opodstatnenosť v právnej úprave týchto reštitučných nárokov...*

*Ak argumentácia pod bodom A/ je ústavne súladná, tak potom odôvodnenie nepriznania nároku na náhradu trov konania je pre nedostatok dôvodov (ust. § 157 ods. 2*

*O. s. p.) alebo nesprávnosť minimálneho odôvodnenia (argumentácie) takým zásahom do majetkového práva, ktoré odôvodňuje podanie tejto sťažnosti.*

*Nesprávnou aplikáciou právnej normy súdom došlo k porušeniu základných práv a slobôd sťažovateľov, svojím postupom súd spôsobil také závažné porušenie, ktoré malo za následok porušenie základného práva sťažovateľov na spravodlivý proces podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a vyústilo do porušenia základného práva vlastníť majetok a základného práva na ochranu majetku podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy SR.*

*Tým, že súd nepriznal sťažovateľom náhradu ako strane, ktorá v konaní pre správanie Žalovaného zobrala návrh späť, ktorý bol podaný dôvodne (ust. § 146 ods. 3 O. s. p.), bolo porušené základné právo sťažovateľov na spravodlivý proces a bolo odopreté právo na právnu pomoc v zmysle článku 36 ods. 1 a článku 37 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd.»*

Sťažovatelia navrhli, aby ústavný súd rozhodol týmto nálezom:

*„1. Krajský súd v Bratislave uznesením spis. zn.: 11Co 110/2011-227 zo dňa 30. septembra 2011 porušil právo sťažovateľov na právnu pomoc podľa čl. 36 ods. 1 a čl. 37 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd.*

*2. Krajský súd v Bratislave uznesením spis. zn.: 11Co 110/2011-227 zo dňa 30. septembra 2011 porušil právo sťažovateľov na spravodlivý proces (na spravodlivé súdne konanie) podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.*

*3. Krajský súd v Bratislave uznesením spis. zn.: 11Co 110/2011-227 zo dňa 30. septembra 2011 porušil právo sťažovateľov vlastníť majetok a základné právo na ochranu majetku podľa čl. 20 odsek 1 Ústavy SR.*

*4. Ústavný súd Slovenskej republiky uznesenie spis. zn.: 11Co 110/2011-227 zo dňa 30. septembra 2011 zrušuje a vec vracia na ďalšie konanie.*

*5. Ústavný súd Slovenskej republiky sťažovateľom priznáva náhradu trov právneho zastupovania v sume 323,50 € (slovom tristodvadsaťtri eur a päťdesiat centov), ktorú je Krajský súd v Bratislave povinný vyplatiť na účet ich právneho zástupcu JUDr. Dagmar*

*Vavrekovej, vedený v Tatrabanke, a. s., číslo účtu: 2624480849/1100 do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto rozhodnutia. “*

## II.

Ústavný súd je podľa čl. 127 ods. 1 ústavy oprávnený konať o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd každý návrh na začatie konania predbežne prerokuje podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a zisťuje, či nie sú dôvody na odmietnutie návrhu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na ktorých prerokovanie nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti možno hovoriť vtedy, ak namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi namietaným rozhodnutím alebo iným označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, ktorých porušenie sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť možno preto považovať tú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného

práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (napr. I. ÚS 66/98, II. ÚS 101/03, III. ÚS 168/05, IV. ÚS 136/05).

Sťažovatelia namietajú porušenie svojich základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 36 ods. 1 a čl. 37 ods. 2 listiny a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením krajského súdu.

Podstatou sťažnosti sťažovateľov je tvrdenie, že krajský súd sa v uznesení zaoberal „... *jedine dôvodnosťou podania žalobného návrhu na finančnú náhradu vo vzťahu k ustanovenia § 8 ods. 3 zák. č. 319/1991 Zb... avšak hmotnoprávnou lehotou uvedenou v ust. § 13 ods. 4 zák. č. 87/1991 Zb. sa vôbec nezaoberal, túto nevyhodnotil z hľadiska jej rozsahu a účelu a jej význam bagatelizoval...*“. Takýto nedostatok odôvodnenia v uznesení krajského súdu má podľa sťažovateľa za následok porušenie už citovaných základných a iných práv.

Sťažovatelia sa návrhom doručeným Okresnému súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) 17. februára 2010 domáhali zaplata finančných náhrad voči odporcovi Slovenskej republiky v zmysle ustanovenia § 8 ods. 3 zákona Slovenskej národnej rady č. 319/1991 Zb. o zmiernení niektorých majetkových a iných krívd a o pôsobnosti orgánov štátnej správy Slovenskej republiky v oblasti mimosúdnych rehabilitácií v platnom znení (ďalej len „zákon č. 319/1991 Zb.“). Vec bola vedená na okresnom súde pod sp. zn. 7 C 32/2010. Na základe návrhu sťažovateľov okresný súd uznesením č. k. 7 C 32/2010-215 zo 16. mája 2011 konanie zastavil (ďalej len „uznesenie o zastavení konania“). Okresný súd v relevantnej časti uznesenia o zastavení konania uviedol: „*Podaním doručeným tunajšiemu súdu dňa 31 .01. 2011 zobrali navrhovatelia svoj návrh na začatie konania v celom rozsahu späť z dôvodu, že zo strany odporcu došlo v období november 2010 až január 2011 k vyplateniu predmetných finančných náhrad jednotlivým navrhovateľom. Zároveň požiadali súd o zastavenie konania a o zaviazanie odporcu k náhrade trov konania, nakoľko majú za to, že žalobný návrh bol podaný dôvodne a k jeho späťvzatiu došlo pre správanie odporcu...*

*O trovách konania súd rozhodol podľa § 146 ods. 1 písm. c) O. s. p., podľa ktorého žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania podľa výsledku, ak bolo konanie zastavené. Súd nepriznal navrhovateľom náhradu trov konania podľa ustanovenia § 146 ods. 2 O. s. p., pretože mal za to, že žalobný návrh nebol podaný dôvodne. Z obsahu ustanovenia § 8 ods. 3 zákona č. 319/1991 Zb. vyplýva, že ak príslušný ústredný orgán neuspokojí nárok oprávnenej osoby, môže sa oprávnená osoba domáhať jeho priznania na súde v lehote jedného roka od doručenia zamietavého stanoviska orgánu oprávneného uspokojiť nárok oprávnenej osoby, pokiaľ osobitný predpis neustanovuje inak. V danom prípade však navrhovatelia podali žalobný návrh ešte pred vydaním akéhokoľvek stanoviska odporcu k vyplateniu nimi uplatnených finančných náhrad a po podaní žalobného návrhu odporca vydal a následne navrhovateľom doručil stanovisko, ktorým vyhovel nárokom jednotlivých navrhovateľov a poskytol im aj nimi uplatnené finančné náhrady.*

*Súd si dovoľuje poukázať na rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 18. 12. 1997 spis. zn. 4Cdo/123/1997, v ktorom Najvyšší súd skonštatoval, že návrh na priznanie finančnej náhrady podľa § 8 ods. 3 zák. č. 319/1991 Zb. v znení zák. č. 492/1992 Zb. nie je na súde uplatnený predčasne, ak ho oprávnená osoba síce uplatnila predtým, než jej Ministerstvo financií SR doručilo svoje zamietavé stanovisko, avšak v priebehu súdneho konania zamietavé stanovisko tohto orgánu bolo doručené oprávnenej osobe ako príloha alebo súčasť jeho vyjadrenia k návrhu na začatie konania. V odôvodnení rozsudku Najvyšší súd uviedol skutočnosť dôležitú pre posúdenie dôvodnosti podania žalobného návrhu v tomto konaní a to, že vzhľadom k obsahu ustanovenia § 8 ods. 3 zákona č. 319/1991 Zb. v znení zákona číslo 492/1992 Zb. podala žalobkyňa v predmetnej veci žalobu predčasne a len v dôsledku následného zhojenia tohto nedostatku – vydaním zamietavého stanoviska Ministerstva financií SR k uplatnenému nároku žalobkyne – už nebolo možné žalobu ako predčasne podanú zamietnuť. Z daného rozsudku možno teda na základe analógie vyvodiť záver, že v tomto prípade (kedy bola žaloba podaná pred vydaním stanoviska odporcu a po jej podaní odporca vydal vyhovujúce stanovisko) bol žalobný návrh podaný predčasne a teda nedôvodne.“*

*Proti uzneseniu o zastavení konania podali sťažovatelia odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd napadnutým uznesením. V relevantnej časti odôvodnenia uznesenia*

*krajského súdu je uvedené: «Podľa ust. § 146 zák. č. 99/1963 Z. z. v platnom znení (ďalej „O. s. p.“) žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania podľa jeho výsledku, ak konanie a) mohlo sa začať i bez návrhu; b) skončilo sa zmiernom, pokiaľ v ňom nebolo o náhrade trov dojednané niečo iné; c) bolo zastavené.*

*Ak niektorý z účastníkov zaviniť, že konanie sa muselo zastaviť, je povinný uhradiť jeho trovy. Ak sa však pre správanie odporcu vzal späť návrh, ktorý bol podaný dôvodne, je povinný uhradiť trovy konania odporca.*

*Podľa ust. § 5 ods. 1, 3, 5 zák. č. 319/1991 Zb. o zmiernení niektorých majetkových a iných krívd a o pôsobnosti orgánov štátnej správy Slovenskej republiky v oblasti mimosúdnych rehabilitácií, písomnú žiadosť na poskytnutie finančnej náhrady podľa § 4 ods. 1 podáva oprávnená osoba na príslušný ústredný orgán prostredníctvom obvodného úradu... v ktorého územnom obvode sa nachádza vec, ktorá prešla na štát. Dňom podania písomnej žiadosti na okresný úrad začína plynúť lehota určená osobitným predpisom.*

*Príslušný ústredný orgán podľa § 4 vráti neúplnú žiadosť oprávnenej osobe na doplnenie. Do doby doplnenia žiadosti oprávnenu osobou lehota podľa osobitného predpisu neplynie.*

*Na konanie uvedené v odsekoch 1 až 5 sa nevzťahujú všeobecné predpisy o správnom konaní.*

*Podľa ust. § 8 cit. zákona Ministerstvo financií Slovenskej republiky alebo iný príslušný ústredný orgán podľa § 4 posúdi oprávnenosť uplatneného nároku a poskytne finančnú náhradu v hotovosti vo výške určenej osobitným predpisom. Ak sa finančná náhrada poskytuje aj vydaním cenných papierov, potvrdí nárok na ich vydanie a postúpi vec na ďalšie opatrenie Fondu národného majetku Slovenskej republiky, ktorý zabezpečí vydanie cenných papierov oprávnenej osobe; zároveň vyrozumie oprávnenu osobu o postúpení veci tomuto fondu.*

*Príslušné ústredné orgány posúdia oprávnenosť uplatneného nároku a poskytnú peňažnú náhradu podľa osobitného predpisu.*

*Ak príslušný ústredný orgán neuspokojí nárok oprávnenej osoby, môže sa oprávnená osoba domáhať jeho priznania na súde v lehote jedného roka od doručenia zamietavého stanoviska orgánu oprávnenej osoby, pokiaľ osobitný predpis neustanovuje inak.*

*Pre správny výklad ust. § 146 O. s. p. je treba uviesť, že ods. 1 síce vyjadruje zásadu, ktorá sa v prípade skončenia konania z dôvodov uvedených v ust. § 146 ods. 1 aplikuje, avšak neprichádza do úvahy vtedy, ak sú dané dôvody pre aplikáciu ust. § 146 ods. 2 O. s. p., teda ak súd zastaví konanie z dôvodu, že niektorý z účastníkov zaviniť, že konanie sa muselo zastaviť, resp. došlo k späťvzatiu návrhu podaného dôvodne v dôsledku správania sa odporcu. Z uvedeného potom vyplýva záver, že pre účely náhrady trov konania pri zastavení konania je otázku zavinenia na tomto zastavení potrebné skúmať iba z procesného hľadiska. To má ten dôsledok, že z procesného hľadiska zastavenie konania zaviniť vždy ten účastník konania, ktorý zoberal návrh na jeho začatie späť, s výnimkou prípadu, keď bol pre správanie sa odporcu vzatý späť návrh, ktorý bol podaný dôvodne, v ktorom prípade je povinný uhradiť trovy konania odporcu (§ 146 ods. 2 veta druhá O. s. p.).*

*V danej veci, v ktorom bolo konanie zastavené z dôvodu späťvzatia návrhu navrhovateľmi v 1.-16. rade, je pri posudzovaní otázky náhrady trov konania súd vo vzťahu k možnému použitiu ust. § 146 ods. 2 druhá veta O. s. p. povinný skúmať iba dôvodnosť podania návrhu v stave, ktorý tu bol ku dňu jeho podania. Odvolací súd sa v smere posúdenia dôvodnosti podania návrhu navrhovateľmi v 1.-16. rade a jeho hodnotenia ako predčasne podaného návrhu (a teda nedôvodne podaného) stotožňuje s úvahou a odôvodnením súdu prvého stupňa. V nadväznosti na obsah odvolacích námietok a k argumentácii právnej zástupkyne navrhovateľov konštatuje, že prvý deň jednoročnej lehoty uvedenej v ust. § 8 ods. 3 zák. č. 319/1991 Zb. v platnom znení je deň nasledujúci po doručení zamietajúceho stanoviska orgánu oprávneného uspokojiť nárok oprávnenej osoby. V danom prípade, v ktorom navrhovateľom v 1.-16. rade nebolo zamietajúce stanovisko orgánu oprávneného uspokojiť ich nároky doručené a kedy ich nároky boli ústredným orgánom po podaní súdneho návrhu v plnej miere uspokojené, nebolo možné ich návrh na začatie konania zo dňa 16. 2. 2010 podaný v danej veci možné posúdiť inak, než ako nedôvodne podaný. V tejto súvislosti je bez právneho významu posudzovanie začiatku lehoty na podanie návrhu právnu zástupkyňou navrhovateľov v 1.-16. rade odvíjajúcej sa od ust. § 13 ods.4 zák. č. 87/1991 Zb. a určenej dňom 8. 3. 2009.»*

Jednou z neoddeliteľných súčastí princípu právnej istoty v demokratickom a právnom štáte je aj garancia, že ak sa fyzická osoba alebo právnická osoba, využívajú svoje

základné právo na súdnu ochranu, obráti so svojím návrhom na nezávislý a nestranný súd, má právo, aby súd o jej návrhu rozhodol a svoj právny názor vyjadril vo forme zákonného rozhodnutia. Na túto skutočnosť pamätá aj generálna právna norma civilného procesu [Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“)] v ustanovení § 157 ods. 2, podľa ktorého v odôvodnení rozsudku súd uvedie, čoho sa navrhovateľ (žalobca) domáhal a z akých dôvodov, ako sa vo veci vyjadril odporca (žalovaný), prípadne iný účastník konania, stručne, jasne a výstižne vysvetlí, ktoré skutočnosti považuje za preukázané a ktoré nie, z ktorých dôkazov vychádzal a akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil, prečo nevykonal ďalšie navrhnuté dôkazy a ako vec právne posúdil. Súd dbá na to, aby odôvodnenie rozsudku bolo presvedčivé. Toto zákonné ustanovenie je potrebné z hľadiska práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ktorého imanentnou súčasťou je aj právo na spravodlivé súdne konanie, vykladať a uplatňovať aj s ohľadom na príslušnú judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (pozri napr. rozsudok Garcia Ruiz v. Španielsko z 21. januára 1999, § 26) tak, že rozhodnutie súdu musí uviesť presvedčivé a dostatočné dôvody, na základe ktorých je založené. Rozsah tejto povinnosti sa môže meniť podľa povahy rozhodnutia a musí sa posúdiť s prihliadnutím na okolnosti každej veci. Všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných účastníkmi konania. Preto odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované právo účastníka konania na spravodlivé súdne konanie (m. m. IV. ÚS 112/05, I. ÚS 117/05).

Z odôvodnenia uznesenia krajského súdu jasne vyplýva, že vzhľadom na to, že na vec je potrebné aplikovať ustanovenie § 8 ods. 3 zákona č. 319/1991 Zb. je bez právneho významu posudzovanie začiatku lehoty na podanie návrhu v zmysle § 13 ods. 4 zákona č. 87/1991 Zb. o mimosúdnych rehabilitáciách v znení neskorších predpisov (ďalej len zákon č. 87/1991 Zb.“) tak, ako to požaduje právna zástupkyňa sťažovateľov. V zmysle ustálenej judikatúry ústavného súdu odôvodnenie uznesenia krajského súdu nie je možné posudzovať izolovane, ale s prihliadnutím aj na argumenty, ktoré uvádza v uznesení

o zastavení konania okresný súd, keďže krajský súd na toto uznesenie odkazuje a s názorom okresného súdu v ňom vyjadrenom sa stotožňuje. V uznesení o zastavení konania okresný súd odkazuje na zákon č. 492/1992 Zb. Až táto novela zákona č. 319/1991 Zb., ktorým bol do § 8 doplnený odsek 3, zverila rozhodovanie o finančných náhradách súdu. Teda na uplatnenie finančnej náhrady na súde nie je rozhodujúce znenie ustanovenia § 13 ods. 4 zákona č. 87/1991 Zb., ale ustanovenie § 8 ods. 3 zákona č. 319/1991 Zb., tak ako to správne uvádza krajský súd vo svojom uznesení.

Ústavný súd konštatuje, že právny názor krajského súdu o potrebe aplikovať v predmetnej veci ustanovenie § 8 ods. 3 zákona č. 319/1991 Zb. je v napadnutom uznesení zdôvodnený síce stručne, ale jasne a presvedčivo.

S argumentmi sťažovateľov, ktorými vykladajú ustanovenie § 13 ods. 4 zákona č. 87/1991 Zb. tak, že toto sa aplikuje v prípade, ak orgán oprávnený uspokojiť nárok oprávnenej osoby nedoručí oprávnenej osobe žiadne stanovisko na základe jeho žiadosti o finančnú náhradu a ustanovenie § 8 ods. 3 zákona č. 319/1991 Zb. tak, že toto sa aplikuje v prípade, že orgán oprávnený uspokojiť nárok oprávnenej osoby na finančnú náhradu doručí oprávnenej osobe zamietavé stanovisko ku jej žiadosti o finančnú náhradu, sa ústavný súd v žiadnom prípade nemôže stotožniť.

Ako už bolo uvedené, možnosť domáhať sa finančnej náhrady na súde bola do právneho poriadku zavedená zákonom č. 492/1992 Zb., ktorým bol novelizovaný zákon č. 319/1991 Zb. a nadobudol účinnosť 27. októbra 1992. V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje na znenie dôvodovej správy k zákonu č. 492/1992 Zb.: „Znenie § 8 sa navrhuje rozšíriť o úpravu možnosti riešiť neuspokojené nároky na finančnú náhradu podľa zákona č. 87/1991 Zb. v rámci občianskoprávneho konania na príslušnom súde. Navrhované znenie je analógiou ustanovenia § 5 ods. 4 cit. zákona v prípade vydania veci. Súčasne sa určuje lehota, v ktorej je možné nárok na príslušnom súde uplatniť.“ Zákomom č. 492/1992 Zb. bola však možnosť domáhať sa finančnej náhrady na súde podmienená doručením zamietavého stanoviska orgánu oprávneného uspokojiť nárok oprávnenej osoby z čoho

vyplýva, že uplynutie lehoty podľa § 13 ods. 4 zákona č. 87/1991 Zb. tak automaticky neznamená možnosť domáhať sa finančnej náhrady na súde.

Nemožno sa stotožniť s názorom sťažovateľov, že «... Zákon č. 319/1991 Zb. novelizuje zák. č. 87/1991 Zb. v tomto rozsahu: „... v ust. § 8 ods. 3 zák. č. 319/1991 Zb. určil lehotu jedného roka na uplatnenie nároku oprávnenej osoby súdnou cestou...

úprava ust. § 8 ods. 3 zák. č. 319/1991 Zb. je novelizáciou ust. § 13 ods. 4 zák. č. 87/1991 Zb. spôsobom, že pôvodná úprava je doplnená novou právnou úpravou a že ide o novelizáciu formou zmeny o ďalšiu skutkovú podstatu spôsobom rozšírenia rozsahu dispozície pôvodnej normy o novú dispozíciu a obidve sú účinné popri sebe, keď každá z nich rieši inú situáciu...“», a to s poukazom na § 7 OSP.

Podľa § 7 ods. 1 OSP v občianskom súdnom konaní súdy prejednávajú a rozhodujú spory, ktoré vyplývajú z občianskoprávných, pracovných, rodinných, obchodných a hospodárskych vzťahov, pokiaľ ich podľa zákona neprejednávajú a nerozhodujú o nich iné orgány. Podľa § 7 ods. 3 OSP iné veci prejednávajú a rozhodujú súdy v občianskom súdnom konaní, len ak to ustanovuje zákon. Z citovaného znenia § 7 OSP je zrejmé, že ustanovenie § 8 ods. 3 zákona č. 319/1991 Zb. neurčilo iba lehotu jedného roka na uplatnenie nároku oprávnenej osoby súdnou cestou, ako to tvrdia sťažovatelia, ale zaviedlo právomoc súdov na prejednávanie nárokov na finančnú náhradu, a to za podmienky, že bude doručené zamietavé stanovisko oprávneného orgánu.

V závere ústavný súd uvádza, že skutočnosť, že krajský súd sa nestotožnil s názorom sťažovateľov vyjadreným v odvolaní a vyslovil právny názor, s ktorým sa sťažovatelia nestotožňujú, nemôže sama osebe viesť k záveru o porušení základných a iných práv sťažovateľov a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť jeho právny názor svojím vlastným, už ani preto, že ústavný súd nie je opravným súdom právnych názorov najvyššieho súdu. Ingerencia ústavného súdu do výkonu tejto právomoci najvyššieho súdu je opodstatnená len v prípade jeho nezlučiteľnosti s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou. Ústavný súd aj keby nesúhlasil s interpretáciou zákonov všeobecnými súdmi, ktoré sú „pánom zákonov“, v zmysle citovanej judikatúry by mohol

nahradiť napadnutý právny názor najvyššieho súdu iba v prípade, ak by ten bol svojvoľný, zjavne neodôvodnený, a teda ústavne nekonformný. O svojvôli pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (napr. I. ÚS 2/06). Podľa názoru ústavného súdu predmetný právny výklad krajským súdom takéto nedostatky nevykazuje, preto bolo potrebné sťažnosť odmietnuť ako zjavne neopodstatnenú podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

**P o u č e n i e :** Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 18. januára 2012